

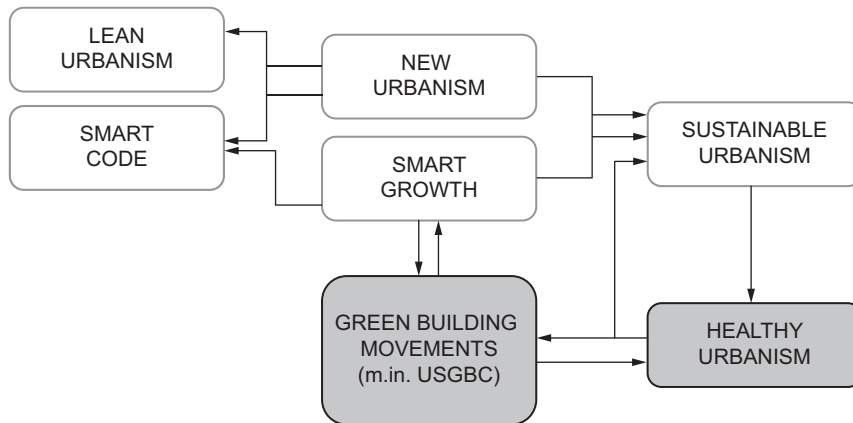
Tabela 1.3. Postulaty *Karty Nowej Urbanistyki*. Jeden z wniosków wskazuje na to, że warunkiem zdrowego środowiska naturalnego jest odpowiednia zabudowa, ramy przestrzenne⁸

Krytyka	Postulaty	Wnioski	Zasady dotyczące restrukturyzacji polityki społecznej i praktyk rozwojowych
<ul style="list-style-type: none"> – Niedoinwestowania obszarów śródmiejskich – Chaotycznego rozpraszania się zabudowy – Narastającej segregacji ekonomicznej i społecznej – Pogarszającego się stanu środowiska naturalnego – Zmniejszania się obszarów rolnych i otwartych – Degradacji zabudowy stanowiącej społeczne dziedzictwo 	<ul style="list-style-type: none"> – Rewaloryzacja istniejących centrów miejskich oraz samych miast w spójnych regionach metropolitarnych – Przekształcenie rozproszonej zabudowy podmiejskiej we wspólnoty sąsiedzkie tworzące różnorodne dzielnice – Ochrona środowiska naturalnego oraz zastanego dziedzictwa kulturowego 	<ul style="list-style-type: none"> – Rozwiązania przestrzenne same w sobie nie rozstrzygną problemów społecznych i ekonomicznych – Żywość ekonomiczna, stabilizacja społeczna ani zdrowe środowisko naturalne nie mogą obejść się bez spójnych i wspomagających je ram przestrzennych 	<ul style="list-style-type: none"> – Dzielnice powinny być zróżnicowane pod względem pełnionych funkcji oraz grup mieszkańców – Wspólnoty te powinny być projektowane z myślą o pieszych, transporcie publicznym, a także ruchu samochodowym – Czynnikiem kształtującymi miasta powinny być przestrzenie publicznie i instytucje wspólnotowe

Jednocześnie, w ramach obywatelskiego ruchu Nowego Urbanizmu, Europejska Rada Urbanistów (ERU) przyjęła w 1998 roku *Nową Kartę Ateńską*, aktualizowaną co cztery lata. W Polsce tłumaczenie dokumentu pojawiło się w roku 2003. *Karta Ateńska* wskazywała, jak budować miasta o dużej gęstości; promowała wizję miasta spójnego, wizję której zrealizowanie jest możliwe dzięki planowaniu przestrzennemu. Podkreślała, że wyzwaniem miast przyszłości jest „stworzenie środowiska miejskiego dającego obok zdrowia i spokoju wysoką jakość życia” [95], a problemem są złe warunki zdrowotne w miastach.

Smart Growth (inteligentny rozwój przestrzenny) ma natomiast korzenie w ruchu proekologicznym z lat 70. ubiegłego wieku, który został zapoczątkowany przez podpisanie przez prezydenta Richarda Nixona rozporządzeń takich jak: *Clear Water Act*, *The Clean Air Act*, *The Endangered Species Act*, *The National Environmental Protection Act*, *The Coastal Zone Management Act*, oraz poprzez rozpoczęcie działalności EPA (Environmental Protection Agency). Ustawodawstwo Marylanda z 1997 roku, które po raz pierwszy poruszyło ten temat (*The Smart Growth and Neighbourhood Conservation Program*) przeniosło się na inne stany, a także było podstawą do stworzenia podobnych kryteriów w certyfikacji LEED for Neighborhood Development.

⁸ Opracowanie własne na podstawie *Karty Nowej Urbanistyki*, tłum. arch. Maciej M. Mycielski i arch. Grzegorz A. Buczek, współpraca arch. Piotr Choynowski; Warszawa, czerwiec 2005 – aktualizacja: październik 2014, https://www.cnu.org/sites/default/files/cnucharter_polish.pdf [dostęp: 6 sierpnia 2018].

Rysunek 1.6. Współczesne trendy w urbanistyce. Na szaro zaznaczono nurty uwzględniające aspekty zdrowotne w sposób bezpośredni

Zrównoważony urbanizm (Sustainable Urbanism) wywodzi się z połączenia trzech trendów: Smart Growth, nowego urbanizmu i wielokryterialnych certyfikacji budynków (nurtu zielonego budownictwa). Łączy te trzy filozofie i uzupełnia luki, tworząc dla człowieka prawdziwie zrównoważone środowisko. Douglas Farr napisał, że „zrównoważona urbanistyka koncentruje uwagę na możliwości przebudowy środowiska zbudowanego w sposób podnoszący jakość życia i promujący zdrowy i zrównoważony styl życia” [18].

Pojęcie „Healthy Urbanism” (pol. zdrowy urbanizm) nie doczekało się jeszcze polskiego funkcjonującego odpowiednika. Jest to holistyczne spojrzenie na projektowanie urbanistyczne, które bierze pod uwagę przede wszystkim zdrowie, środowisko, relacje społeczne oraz polityczną i ekonomiczną stronę procesu inwestycyjnego. Podkreśla wpływ, jaki mają elementy projektowania lokalnego (funkcja terenu, cechy projektu, system transportu, zrównoważoność wraz z gęstością zabudowy) na zdrowie dzielnicy, jej środowisko oraz jakość życia. Wiele bowiem chorób przewlekłych, takich jak otyłość, cukrzyca, choroby układu krążenia oraz układu nerwowego, związanych jest z siedzącym trybem życia. Wynika to z izolacji społeczeństwa zamieszkującego przedmieścia – zdominowanej przez samochody formy urbanistycznej. Lider „Healthy Urbanism”, dr. Howard Frumkin zauważył, że „Odpowiednio skomunikowane społeczności mogą być lekarstwem dla naszego społeczeństwa”⁹. W nurt Healthy Urbanism wpisuje się kilka współczesnych trendów, takich jak Healthy Communities, Healthy Cities Movement, Wellness Lifestyle Real Estate, Wellness Community. Wszystkie podejmują tematykę wpływu zabudowy na zdrowie człowieka. Healthy Communities jest międzynarodowym ruchem angażującym liczne projekty i inicjatywy. Tworzy zintegrowane zasady planowania

⁹ <http://yuriartibise.com/healthy-urbanism-a-holistic-view-of-urban-design/> [dostęp: 10 sierpnia 2018].